

Bài 5: CHU KỲ THẤT VỌNG

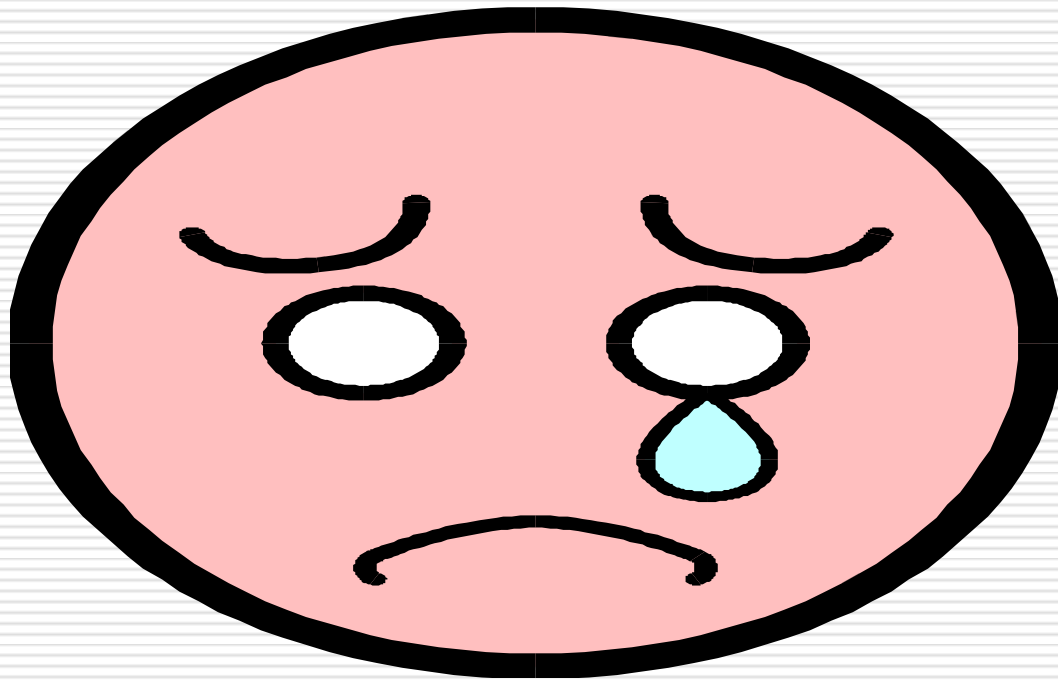
Kinh tế học khu vực công
Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright
Năm học 2015-2016

Huỳnh Thế Du

Nội dung trình bày

- ✓ Từ thất bại thị trường đến thất bại của nhà nước
- ✓ Khái niệm thất bại của nhà nước
- ✓ Nguyên nhân thất bại của nhà nước
- ✓ Sửa chữa thất bại của nhà nước

Thất bại thị trường

Sự can thiệp của nhà nước

- ✓ Có cơ sở cho sự can thiệp của nhà nước hay không?
 - Thất bại thị trường?
 - Bất bình đẳng?
- ✓ Liệu sự can thiệp của nhà nước có cải thiện được hiệu quả, công bằng hay không?
- ✓ Lựa chọn chính sách can thiệp tối ưu?

Thất bại của nhà nước khi can thiệp

- ✓ Can thiệp độc quyền bằng DNNN
- ✓ Giá trần
- ✓ Giá sàn

Khái niệm thất bại của nhà nước

- ✓ Làm thất bại thị trường trở nên nghiêm trọng hơn
- ✓ Dẫn tới những thất bại khác và/hoặc hệ lụy tiêu cực trong tương lai.

Bốn nguyên nhân gây ra trục trặc

- ✓ Thông tin có hạn
 - ✓ Khả năng kiểm soát phản ứng của thị trường tư nhân có hạn
 - ✓ Khả năng kiểm soát bộ máy nhà nước có hạn
 - ✓ Những giới hạn do các quy trình chính trị đặt ra
-

Nguồn gốc của tình trạng phi hiệu quả

- ✓ Những điểm khác biệt về mặt tổ chức
 - ✓ Những điểm khác biệt cá nhân
 - ✓ Các quy trình thủ tục và thái độ ghét rủi ro
-

Những đặc điểm khác biệt về mặt tổ chức

- ✓ Động cơ khuyến khích của tổ chức
 - Mục tiêu không rõ ràng, môi trường không có cạnh tranh
 - Vai trò của các mối quan ngại chính trị
 - Ràng buộc ngân sách mềm
 - ✓ Hạn chế về nhân sự
 - Khó sa thải
 - Khó có các chính sách khuyến khích
 - ✓ Hạn chế về mặt mua sắm: Thủ tục rườm rà
 - ✓ Hạn chế về dự toán ngân sách: Chỉ theo kế hoạch
-

Những đặc điểm khác biệt cá nhân

- ✓ Không có *cây gậy* và *củ cà rốt*
 - ✓ Tối đa hóa quy mô bộ máy tổ chức cơ quan
 - ✓ Vấn đề người ủy quyền – người thừa hành
 - ✓ Tâm lý ghét rủi ro
-

Các quy trình thủ tục và thái độ ghét rủi ro

- ✓ Sự thăng tiến của các công chức phần nào phụ thuộc vào các kết quả
 - ✓ Các công chức muốn bảo vệ mình khỏi phải chịu trách nhiệm trước các sai lầm → tuân thủ trình tự
 - ✓ Thái độ ghét rủi ro
 - ✓ Sự thịnh hành của các thủ tục
-

Động cơ chính trị vụ lợi

- ✓ Vấn đề trong hệ thống khuyến khích
 - Khuyến khích kinh tế
 - Khuyến khích phi kinh tế
- ✓ Phân bổ nguồn lực một cách vụ lợi
 - Củng cố sự ủng hộ chính trị
 - “Chu kỳ chính trị”
- ✓ Ảnh hưởng của nhóm đặc quyền, đặc lợi

Sự thiên cận về mặt chính sách

- ✓ Chính sách có xu hướng giữ nguyên hiện trạng (status-quo biased)
- ✓ Chính sách có xu hướng tránh những thay đổi quan trọng
- ✓ Chính sách có xu hướng quan tâm quá mức tới những vấn đề ngắn hạn

Khó lường trước các phản ứng của hệ thống

- ✓ Khó lường hết được sự phản ứng của hệ thống chính trị
 - Quá trình ra quyết định
 - Vận động hành lang
- ✓ Khó lường hết được phản ứng của bộ máy nhà nước
 - Đồng tình hay phản đối
 - Chi phí thực hiện
 - Cơ hội cho cửa quyền, tham nhũng

Khó lường các phản ứng của thị trường

- ✓ Thiếu thông tin về tình trạng thị trường
- ✓ Thiếu hiểu biết về tương tác thị trường
- ✓ Khó quan sát diễn biến của thị trường

Nguyên nhân của thất bại nhà nước

- ✓ Khu vực nhà nước có những vấn đề cố hữu
 - Tính “độc quyền”
 - Thông tin bất cân xứng
 - Ngoại tác
 - Hàng hóa công
 - Khó đánh giá đúng và đủ hiệu quả của việc ra và thực thi chính sách:
 - Khó đo lường hiệu quả của khu vực công
 - Khó có đối chứng “counterfactual”
 - Phân cấp, phân quyền

Sửa chữa thất bại của nhà nước

- ✓ Giải quyết các nguyên nhân dẫn tới thất bại của nhà nước
 - Kiểm soát và đối trọng
 - Sửa hệ thống khuyến khích
 - Giám sát các nhóm đặc quyền đặc lợi
- ✓ Tìm hình thức can thiệp hiệu quả hơn
 - Điều tiết sv. trực tiếp sản xuất của DNNN
- ✓ Quay lại với cơ chế thị trường
 - Các tổ chức dựa vào kết quả hoạt động
 - Tư nhân hóa/cổ phần hóa
 - Tư nhân tham gia, hợp tác công tư

Tránh vòng tròn thất vọng ntn?

- ✓ Động cơ của cả những người làm ở khu vực công và khu vực tư?
- ✓ Thiết kế chính sách hoặc xây dựng các thể chế để lợi ích cá nhân và lợi ích xã hội là cùng hướng lẫn nhau.
- ✓ Kiểm soát cả những hành vi gây tổn hại cho xã hội của cả khu vực thị trường và nhà nước như thế nào?
- ✓ Cần có sự cân bằng của cả ba trụ cột.